

katera je glavno obravnavo v tej reči na den 3. t. m. pri c. kr. okr. sodnji v Konjicah določila in kot kazenskega sodnika g. c. kr. sod. pristava Dr. pl. Zhuber-ja odposlala. Pri tej kazenski obravnavi je bil tudi tukajšnji župan zastran Dr. Premšaka kot priča zaslišan, da je povedal, na kakem glasu je. In čujte, kako žalostno in osodopolno je bilo to zaslišanje za Dr. Premšaka! Naš župan je rekel, da so se od tistega časa, ko je Dr. Premšak v Konjicah, prepiri in škandali vedno množili, katere je več ali manj on prouzročil. On je sejal nemir in razprtije med tržane, on je kalil ponočni mir, druge dražil, se v gostilnicah tepel itd. In zares, kolikor je nam znanega, je že imel skoraj z vsakim več ali manj opraviti ter je pri vsaki priliki rad tožil in tožne groše pobiral. Zarad tega se ga tudi večina izogiblje, akoravno je „šulferajnar“. Toda omenjeni den mu je spodletelo. Bil je obsojen na 50 fl. globe oziroma deset dni zapora. Sedaj si pa naj zapomni pregovor, ki pravi: „Kdor drugim jamo kopa, pade slednjič sam v jamo“.

Iz Slatine. (Šulvereinski zvezdi dve.) Odkar je dobila kopica nemčurjev in slovenskih izdajic po tukaj znanih krivih potih krmilo v roke, pobegnili je blagi mir in zastopnost iz naše občine. Dokler nemčurska stranka pri nas gospodari, dela se vse svojeglavno, ne po mislih in mnenji značajnih možakov, kakor kedaj, marveč sedaj pri nas le tisti kaj velja, ki v nemčurski rog trobiti zna, bodi sicer še tako zabit in neumen. Župani nam vedno nemčur. Ako se tudi kedaj občanom posreči volitev dobrega možaka, kmalo tudi njega potegne samopašnost v nemčursko mrežo. Sedanji župan bil je izvoljen s pomočjo narodnjakov, ker se je delal kot Slovencem prijaznega moža. Jedva polleta držal je še precej svojo besedo, a dolgo se ni mogel ustavljati skrbno nastavljenim mrežam. On je fiaker in gostilničar v slatinskem obližji. Dolgoletno šolanje v Celji ni moglo blagodejno vpljivati na njegov značaj, kakor pri navadnih človeških otrocih; kajti, kakor je sam javil v „Tagespost“, niti toliko ni pridobil, da bi se bil pravilno nemščine priučil. Da pa v svojem nemštvu res ni daleč prišel, priča tudi čudni pravopis na nemških hišnih tablicah, ktere je bil nove priredil: Heil. Krente, Zerovete itd. Da je pri nemškem šulvereinu in zanj kar ves gori, nam je sedaj jasno; morebiti je nemški šulverein s svojim poukom pri g. Ogrizek-u že toliko vspeha imel, da se mu je županski stol zarad nemškega uradovanja toliko priljubil, da se ga drži kakor klošč kože. Njemu vreden sodrug je občanom povoljno znani g. Streitar, sedaj celó krajni šolski svetovalec v naši slovenski šoli, možak, ktereга značajnosti slatinska nemčurska stranka prehvaliti ne more. Znan je vsem čuden fiaško

tega gospoda od prvega dne, ko se je tukaj tako rekoč s culo v roki prikazal, do denes, ko se šopiri kot precej imovit hišni posestnik in samostalen krčmar tik Slatine, svitla zvezda slatinskih šulvereinerjev. Toliko je gotovo, da je vedno barvo spreminjal ta čudni gospod, da je bil zdaj „konservativ“ in „klerikal“, zdaj strogo „liberal“, zdaj „egal“, vedno pa „fal“, ako je le njegovej glavi vgajalo. O njegovej zmožnosti nihče ne dvomi, najmanj pa on sam, ki je pri nekej volitvi rekel: „mich wollen olle hoben“. Čudno, da so bili kmetje tako svoje-glavni, da takrat niti jednega glasa ni dobil.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Za obrtniški stan obvelja kmalu nova konservativna obrtniška postava. Ta bode obrtnike nekoliko branila zoper liberalni kapital in velike fabrikante, da bodo laglje živeli. Sedaj je treba, da se tudi še za kmečki stan nekaj podobnega stori. — Državni zbor bode še le novembra sklican. — Nemško-pruski „šulverein“ tako rogovili na Českem, da so Čehi uže tepsti začeli šulvereinske rogo-vileže. Taki tepeži bili so v Trutnovem in kralj. Dvoru. — V kranjskem deželnem zboru se nasvetuje 3 liberalne poslance: Dežmana, Schreija in Juda dr. Mauerja izbaciti, ker so dobili v velikem posestvu premalo glasov v prvi volitvi, in pozvati grofa Thurna in plem. Savinška, ki sta dobila 50 in 49 glasov. Druga volitva od liberalcev nalašč storjena, da Dežmana in Schreija na konja spravijo, bila je nepotrebna in neveljavna. Poslanec Klun je nasvetoval, naj se v občinah zopet upeljejo ženitovanske oglasnice, da se nemaničem zabranjuje ženitovanje na škodo srenjam. Liberalcem ta postava smrdi pa kmetom je potrebna, in jo res kmetje povsod tirjajo. — V Trstu so žendarji ugrabili lahonskega urednika Juretiga (Juretiča), ki je pisal nesramni list „Independente“, in ga zaprli. Našli so v njegovi hiši mnogo veleizdajskih pisem. — V Farkoševci na Hrvatskem uprlo se je 600 kmetov žendarjem in vojakom. Kričali so: proč z magjarskimi tablam, napisi, eksekutorji in kamenje poganjali in streljali. Na to da lajnant Ferlan tudi streljati in več kakor 20 kmetov obleži mrtvih. Vendar to ne ukroti ljudi in oficir se pomakne nazaj, da bi ne bilo preveč nepotrebnega krvi prelivanja. Hrvatski poslanci so razven Kreštiča šli v Budimpešto, kder se je pričel državni zbor in bo govor o dogodkih na Hrvatskem. — V Zala-Egerszegu je hitra sodba enega razsajavca zoper Jude na smrt obsodila, pa upati je, da bode obsojenec pomiloščen.

Vnanje države. Nemci so okolo Homburga imeli velike vojaške manevre in nemški cesar je kazal trem kraljem: španskemu, srbske-

mu in saksionskemu svojo mogočnost. Bismark se je vrnil domov iz Gostinskih toplic. — Ruski car in angleški minister Gladstone sta se sešla v Kodanji in baje važne reči zastran turških dežel dogovorila: Rumelija bode baje združena z Bolgarijo, kder je ruski general Lesovoj postal vojni minister. — Srbskemu kralju Milanu se doma slaba godi: njegovi ministri so pri volitvah hudo propali pa odstopiti še nečejo in izganjajo iz služeb vse uradnike, ki še ne služijo 10 let in so glasovali zoper ministre. To pa razdraženost le večje dela. — Italijanski ministri so bili tako drzni in se pritožili pri naših na Dunaji, zakaj preostro zoper Lahone v Trstu postopamo. To je res drzno. Premehko postopamo zoper lahonsko druhal, ki je celo cesarju z bombami po življenji stréglá, — Papež so se z ruskim carjem toliko porazumeli, da pride stalno ruski poslanik v Rim. — Francozi in Kitajci se pogajajo med seboj, da bi vojsko zabranili. Kitajci so voljni Francozom pustiti Anam, če ti onim dajo zasesti Tonking. Francozi se še branijo pritrditi.

Za poduk in kratek čas.

Celje.

(Zgodovinska értica).*)

Celje utegne zraven Ptuja biti najstarejše mesto na Slovenskem; le stara Emona, sedanja Ljubljana, je morebiti starejša. Kdaj je bilo torej Celje ustanovljeno? Kdo ga je utemeljil? Na taka vprašanja ne moremo dati ne mi, ne največji učenjaki odgovora; vsaj se na taka vprašanja ne more dati odločnega odgovora, ako bi se tikala tudi večjih mest, kakoršna so Gradec, Dunaj, Praga, Rim, kajti še o ustanovitvi in prvotnih stanovalcih takih mest so navadno znane le nekatere pravljičice, časih pa še te ne.

Povedali pa bomo v sledečih vrsticah o prijaznem mestu celjskem druge reči, katere utegnejo zanimati častite bralce, ako to mestece poznajo ali ne.

Pred Kristusovim rojstvom že in pa tudi nekaj stoletij po njem stanovalo je po Štajerskem ljudstvo z imenom Kelti, kateri pa niso govorili niti sedanji naš slovenski, niti nemški jezik. Nekateri učenjaki sicer tudi trdijo, da so tod že v tistih starodavnih časih bivali tudi naši pradedje, stari Slovenci, pa ta stvar zgodovinska ni še popolnem dognana.

Ti prvotni stanovalci po Štajerskem, ki so torej govorili svoj keltski jezik in le še malo omikani bili, ustanovili so vendar že dve mesti na Štajerskem, postavili so namreč prvi

temelj mestoma Celju in Ptuj, kar se je utegnilo že pred Kristusovim rojstvom zgoditi.

V teh časih pa je prišla štajerska zemlja v oblast mogočnim Rimljanom, ki niso zapovedovali samo lepi laški deželi, marveč svojo gospodstvo razširjevali po vsem takrat znanem svetu. Mogočni, pa pametni rimski cesar Avgust, ki je vladal ob času Kristusovega rojstva, podvrgel si je bil tudi štajersko zemljo. Da so bili novi podložniki pokorni rimskemu gospodarju, treba je bilo, da so Rimljani nekaj svojih ljudi poslali v to deželo, nekaj vojakov, ki so jo oskrbovali in strahovali krepki keltski narod. Naselilo se je pa nekaj Rimljanov najprvo v Celji okoli leta 50 po Kr., ob času rimskega cesarja Klandija; zato so tudi Celje latinski „Claudia Celeja“ imenovali. Tako je to mestece imenoval že rimski pisatelj Plinij (starejši), ki je živel od l. 23—79 po Kr.

Pod rimskim gospodarstvom je Celje rastlo od leta do leta, kajti bilo je Rimljanom središče in zbirališče njihove velike vojaške moči in ležalo je ob glavnej cesti, katero so imeli napeljeno iz Laškega čez Emono (Ljubljano), Celje, Ptuj itd. v stari Dunaj (Vindobono).

V 3. stoletju po Kr. je bilo pa Celje za Rimljane tako imenitno, da je bil tukaj sedež rimskih cesarskih namestnikov ali prokuratorjev. Eden takih namestnikov z imenom Klement je bil celo rojen Celjan in se je od nizke vojaške službe vsled svojih zmožnostij povzdignil do visokih namestniških mest in bil celo tajnik dvema rimskima cesarjema.

V Celji so sezidali že Rimljani mnogo trdnih poslopij, zlasti velikih paganskih tempeljev, ki so bili vsi jako dolgo trpeče stavbe. Posebni mojstri so bili tod gospodarjajoči Rimljani pri zidanji cest in kanalov. Rimske ceste, katerim so naši stari očetje pravili „stare ceste“, „stari potje“, so bile tako trdne, da so se več nego 1000 let ohranile; in v Celji imajo mestne kanale za nesnago še večinoma tiste, katere so bili Rimljani morda pred kakimi 1500 leti sezidali za vodotoke.

Bili so pa Rimljani in njim podložni štajerski stanovalci nekako do 3 stoletja po Kr. še pagani ali ajdje.

V Celji se je najbolj častil paganski bog Mart; znano je tudi ime „Ursus“ celjskega paganskega duhovnika, kakor tudi božjanskega varuha „Anigemius-a“. Krščanstvo se je na Štajersko zasejalo najprvo menda iz starega mesta „Sirmium“ ali Šrema v Slavoniji (dan danes Mitrovica).

Tukaj je bil potem, ko je rimski cesar Konstantin krščansko vero za pravo vero v svoji državi razglasil, sedež škofom, ki so svojo gorečo delavnost razširjevali tudi v naše severnejše pokrajine. Vendar je Celje do 4. stoletja in morda tudi do 5. ostalo pagansko, kajti l.

* Odlomek iz „Zgodovine štajerskih Slovencev“ (rokopis), spisal J. Lapajne v Krškem.